

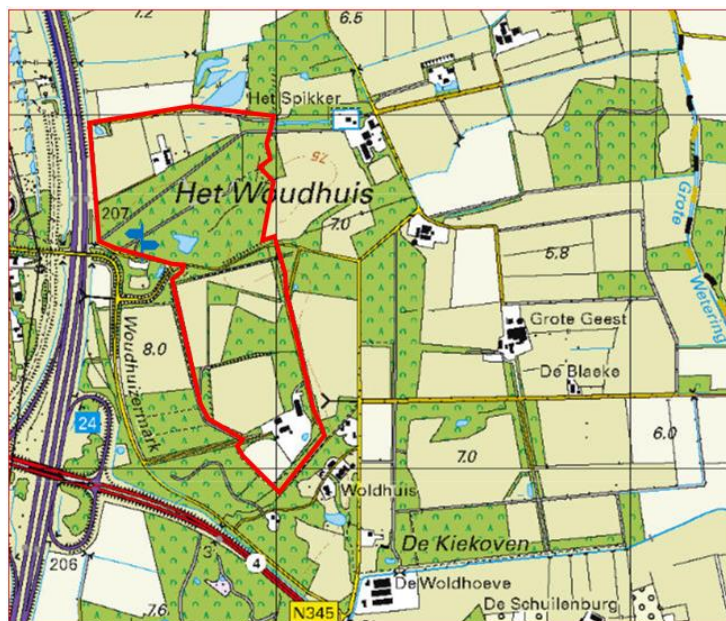
# Het Woudhuis: rabatten en kamerlandschap

(versie: 01-09-2018)

Deze wandeling is ongeveer 4 kilometer en niet geschikt voor kinderwagens en/of rolstoelen.

De geheel beschreven route is ook gemarkeerd door paaltjes met een blauwe kop.

## Kaartje met route



Deze route wordt regelmatig gecontroleerd. Kom je veranderingen in de route tegen, dan kun je deze melden op [info@ivn-apeldoorn.nl](mailto:info@ivn-apeldoorn.nl)

## Routeaanduidingen zijn vet gedrukt

Bij de routebeschrijving is informatie opgenomen over speciale bezienswaardigheden.

## Naar het beginpunt



Neem vanuit Apeldoorn de Zutphensestraat. Over het viaduct van de A50 bij de stoplichten linksaf. Op de parallelweg naar links, Woudhuizermark. Tweede weg rechtsaf, Woudhuizerweg en na 100 m linksaf.

**Parkeren op het halfverharde terrein.**

## Algemene informatie

### Gebiedsbeschrijving

Landgoed Het Woudhuis is gelegen in het overgangsgebied tussen Veluwe en IJsselvallei. Het ligt ten oosten van Apeldoorn en is ongeveer 225 hectare groot. Het landgoed heeft naast een natuurhistorisch ook een belangrijk cultuurhistorisch verleden. Al in de veertiende eeuw is er sprake van bewoning. Het zal er - gezien het natte milieu op veel plekken - toen grotendeels nat en moerassig uitgezien hebben. Het Woudhuis wordt voor het eerst genoemd in het jaar 1582, als het door schenking in handen komt van het St. Catharina Gasthuis in Arnhem.

In 1860 koopt de familie Tutein Nolthenius het westelijk terreingedeelte en bouwt daarop de villa Het Woldhuis. In 1964 koopt de Gemeente Apeldoorn het oostelijk deel en in 1975 herenigt de Gemeente Apeldoorn het landgoed door verwerving van het westelijk deel. Eind twintigste eeuw komt daar het gebied 't Schol bij.

Naar aanleiding van de aanleg van de wijk Het Woudhuis en de noodzakelijke verlaging van de grondwaterstand zijn de twee daar gelegen unieke moerassen 'verplaatst'. In 1997 zijn aan de noordkant van het Woudhuis een nieuw moeras met drie meertjes uitgegraven. De twee kleinste van de drie meertjes, respectievelijk tachtig en negentig centimeter diep, die op rivierklei en op veen liggen, zijn geleidelijk veranderd in een rietmoeras omgeven door elzen en wilgen. Het grootste meertje (uitgegraven op honderdentien centimeter) blijft open; wel is er een rietkraag omheen ontstaan. Het natte land daar omheen wordt elk jaar gemaaid en ontwikkelt zich tot bloemrijk hooiland.

Begin eenentwintigste eeuw wordt het landgoed opgenomen in het gemeentelijk groenbeleid De Groene Mal. Dit is een voorwaarde voor de ruimtelijke ordening van Apeldoorn waarbij grootschalige ecologische verbindingzones voor de lange termijn veilig worden gesteld om groene oases in het stedelijk gebied met de landelijke omgeving van Apeldoorn te verbinden.

## Het beheer van het landgoed

Het belangrijkste doel van het beheer is duurzame instandhouding met, waar mogelijk, verbetering van de diverse waarden. De aandacht voor de cultuurhistorische aspecten vindt u terug in het herstel en de aanleg van bijvoorbeeld lanen, houtwallen en singels.

Men wil zuinig zijn op alle diersoorten, maar ze moeten elkaar wel kunnen verdragen en mogen hun leefgebied niet onherstelbaar beschadigen. Een aantal specifieke beheersmaatregelen ten gunste van de fauna is: graven of herstellen van poelen, in stand houden van hakhout, dode bomen niet opruimen, zorgen voor rustige gebieden, in het broedseizoen zo min mogelijk werken in het terrein en beheersjacht in plaats van plezierjacht. Door deze wijze van beheer is de soortenrijkdom van flora en fauna de laatste jaren toegenomen.

## Op pad.....

### Ga vanaf het bord IVN Natuurpad tegenover de parkeerplaats over de asfaltweg in de richting van de A50.

Rechts in de bosrand staan valse acacia's (robinia). Deze loofbomen komen uit Noord-Amerika en zijn te herkennen aan hun diep gegroefde schors, veervormige blaadjes en gemene stekels aan de dunnere takken. De boom bloeit in mei, juni en juli, tijdens of vlak na het ontvouwen van de bladen. De bloemen zijn wit en vormen 10 tot 20 cm lange, sterk geurende trossen. De nectar kan 35 tot 59% suiker bevatten waardoor de boom veel bijen lokt. De acaciahoning is vloeibaar en geurig. In het najaar blijven 5 tot 15 cm lange kale peulen met zaden aan de boom hangen.



*Robinia's*

### Het bij de meidoornhaag smaller wordende asfaltweggetje blijven volgen. Dit maakt een haakse bocht naar rechts.

In deze bocht is een poel aangelegd: Harry's plas, vernoemd naar de Apeldoornse Harry Voss, pionier op het gebied van de paddentrek. De uitgegraven grond is gebruikt om een wal te maken, leefgebied voor de amfibieën die hier voorkomen. De wal is beplant met stekelige struiken en wilgen die in de komende jaren tot knotwilg moeten uitgroeien. De wilgenkatjes leveren al vroeg in het jaar voedsel voor vlinders. In de berm staan brandnetels, een waardplant voor veel vlindersoorten. Later in het jaar zetten kleine vos, atalanta en dagpauwoog er hun eitjes op af en de jonge rupsen eten de bladeren. De rupsen zitten vooral op de onderkant van het blad. Daar zijn ze minder kwetsbaar. In een opgerold blad is vaak een rups verborgen. Rechts langs het asfaltpad zijn zomereiken geplant.



*Atalanta*

### Het asfaltpad gaat bij een bankje over in een zandpad.

Hier bevindt zich het plas-drasgebied 't Schol. Langs en op de oevers ziet u de zwarte els. Deze voelt zich prima thuis zo pal bij het water. Een straalzwam die leeft in de wortelknolletjes zorgt dat de els stikstof uit de lucht op kan nemen. Tevens beschermt hij de wortels tegen verrotting. Mannelijke katjes bloeien soms al in februari. Vrouwelijke katjes vormen houtige vruchten waardoor ze op kegels lijken. De zaadjes die zich in deze 'elzenproppen' bevinden vormen in het najaar een voedselbron voor sijsjes en vinken. Omdat de els het gebied helemaal dicht dreigt te groeien, wordt deze regelmatig gemaaid.

U kunt hier 's zomers verschillende soorten (echte) libelles en waterjuffers over het water zien jagen. Verder zijn er vaak meerdere soorten watervogels te zien.

Rechts van het pad ligt een driehoekig perceel. Hier ontwikkelt zich een vegetatie van schraal grasland en vochtige heide. Ook dit voormalige voedselrijke weiland wordt jaarlijks gemaaid en het maaisel afgevoerd. Juist in dit deel zijn bijzondere plantensoorten gevonden, zoals lage zegge, sterzegge, blauwe zegge en liggend hertshooi. In juni bloeit er de gevlekte orchis.



*Het Schol in juni*

### Volg het pad met de bocht mee naar rechts.

In de bocht naar rechts ziet u links een toegangshek naar een weiland met een bordje 'Het Spikker'. Het is de naam van een boerderij die in 1710 is gebouwd en onderdeel was van het veel grotere landgoed Het Woudhuis.

### Einde pad rechtsaf en direct linksaf.

U kruist een beukenlaan. Rechts vormen de beuken een restant van de oprijlaan naar Het Spikker, vanwaar men toen zicht had op de kerktoeren van Apeldoorn. Nu ziet u alleen nog het talud van de A50. Links zijn nieuwe eiken geplant.

### Op de 3-sprong linksaf.

Aan de linkerkant ziet u een eiken-berkenbosje, een bostype dat oorspronkelijk al voorkomt op de droge, arme zandgronden van de Veluwe. In de houtwal rechts groeien ratelpopulier, berk, vlier, vuilboom en kamperfoelie. Er wordt hier geregeld gekapt omdat sommige takken te ver over het pad hangen. Zo verjongt de houtwal zich. Waar de omgeving sterk bepaald wordt door menselijke activiteiten voelt de vlier zich thuis. Er staan, vlak bij elkaar, drie soorten: de gewone of zwarte vlier, de de tros- of bergvlier en de (cultivar) peterselievlier, waarvan de bladeren inderdaad op peterselie lijken. Reeds eeuwen is de vlier bekend als geneeskrachtige plant. Vlierbessen worden al heel lang gegeten en verwerkt tot drankjes, zelfs tot wijn. Van de bloesem wordt thee getrokken, een middel tegen hoest, griep en verkoudheid.

### Volg pad mee naar links en rechts, steek het bruggetje en de verharde weg over.

In dit relatief open bosgedeelte kunt u verschillende lagen of etages te onderscheiden. De boomlaag gevormd door o.a. grove dennen en eiken. De hoge struiklaag bestaat uit jonge eiken en berken, en lijsterbessen. De lage struiklaag bestaat uit vuilboom en braam. Licht is belangrijk voor het vormen van een struiklaag. Struiken zoals lijsterbes en vuilboom krijgen kans aan de randen van het bos of in een opengevallen plek in het bos, na een storm bijvoorbeeld. Als bodembedekker ziet u hier, vooral links, de bosbes, een kleine struik met een hoogte tot dertig centimeter. Zeker na een natte zomer zijn er in augustus en september ook vele soorten paddenstoelen te zien.

#### De etages en de bewoners in het bos

In een volgroeid gemengd bos zijn van beneden naar boven de volgende etages of lagen te onderscheiden:

Op de begane grond oftewel moslaag, komen op de bodem groeiende mossen en korstmossen voor. In de eerste laag of kruidlaag groeien grassen en varens. In de tweede laag of struiklaag struiken en jonge bomen. En in de derde laag of boomlaag laag treft u volgroeide bomen aan die het dak van het bos vormen. Paddenstoelen komen in alle lagen van het bos voor.

Ook heeft iedere etage, door lichtval en vochtigheid, zijn specifieke bewoners. In de boomlaag leven bijvoorbeeld eekhoorns en vogels als boomklevers en -kruipers en spechten. Allerlei kleine zangvogels zoals fitis, tjiftjaf, roodborst en zwartkop houden zich in de struiklaag op. Het winterkoninkje zit in de lage struiklaag en de kruidlaag. Merels, zanglijsters en vinken zoeken hun voedsel hoofdzakelijk op de grond en bevolken daarmee de moslaag. Behalve vogels hebben ook insecten en zoogdieren hun specifieke plekje.

### Volg het pad over twee bruggetjes. Bij het einde pad ga rechtsaf de halfverharde weg op.

Rechts ziet u een door bomen omsloten akker. Er liggen hier meer van die besloten akkers en weilandjes. Zo'n landschap heet een kamerlandschap, omdat de akkers en de weilanden als het ware kamers in het landschap vormen. De brede laan wordt geflankeerd door zomereiken, veelvuldig bekleed met klimop. Rechts ziet u bomen die indertijd op verhogingen, rabatten, zijn geplant zodat ze, gezien de soms hoge grondwaterstand, beter kunnen wortelen. Links groeit in de berken een typische bosklimplant: de hop, behorend tot de hennepfamilie. Hop is bekend om haar medicinale toepassing maar vooral door de bitterstoffen uit de vrouwelijke bloemen (hopbellen) toegevoegd aan bier. Ook kamperfoelie, braam en framboos zijn hier rijkelijk aanwezig.



Rabatten



Kamerlandschap

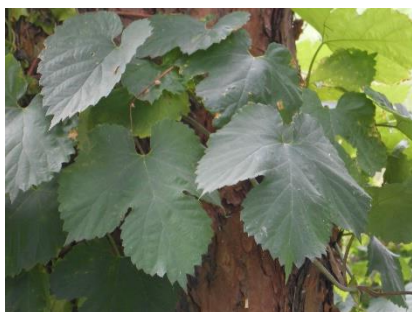
### **Op de splitsing het pad (met bankje) naar links volgen. Verderop op de 3-sprong rechtsaf.**

Langs het pad staat een aantal imposante beuken. Omdat de kroon van de beuk wijd uitgroeit en de bladeren geen zonlicht doorlaten zien we hier weinig of geen onderbegroeiing. In dit stukje van landgoed Het Woudhuis nestelen opvallend veel kauwen. Rechts ziet u de eerste educatieve grondwatermeter in Gelderland, geplaatst in 2004. Links ziet u de witte villa Het Woldhuis uit 1860.

#### **Grondwatermeter**

De watermeter is een roestvrijstalen buis met ruitjes, waarop is af te lezen hoe diep het grondwater onder de voeten staat. U kunt zo de grondwaterstand in het Woudhuis aflezen. Daarnaast geven de informatieborden bij de grondwatermeter uitleg over de verdrogingsproblemen op het landgoed en de maatregelen die de gemeente en Waterschap Veluwe nemen om de verdroging tegen te gaan.

Landgoed Het Woudhuis ligt op de flank van de Veluwe en de IJsselvallei. Het regenwater dat op de Veluwe stuwwal valt, zakt weg in de bodem van het landgoed. Door diverse oorzaken zoals waterwinning op de Veluwe, landbouw en woningbouw verdroogt het landgoed. Planten en dieren die van natte voeten houden, komen hierdoor in de gevarezone. Gemeente Apeldoorn en Waterschap Veluwe hebben in 1995 een aantal maatregelen getroffen om verdere verdroging tegen te gaan. Zo hebben zij een aantal sloten verlegd, minder diep gemaakt of afgedamd. Tevens is op het landgoed een aantal stuwen geplaatst dat het water langer in het gebied moet houden.



Hop



### **Het pad blijven volgen.**

Links staan enkele Douglassparren. Deze soort maakt dichte bossen. Zodra er licht in het bos komt, zaait hij zich massaal uit. De kegels hebben een puntje aan de schubben. Je vindt ze massaal op de grond. Ook staan er nog enkele adelaarsvarens. Het is de grootste varen, met een grote vertakte wortelstok waaruit in de lente vele nieuwe, losstaande bladeren groeien. In de herfst sterven de bladeren af en wordt de zomerproductie in de wortelstok opgeslagen.

### **Op een “splitsing” rechts aanhouden, het bruggetje over en dan rechtsaf.**

Aan de linkerkant ziet u een fijnsparenbos dat van productiebos wordt omgevormd naar een meer open en gevarieerder ‘natuurbos’. Verderop een typisch beukenbos, vrijwel zonder onderbegroeiing.

### **Na het bruggetje de grindweg overstekenen het pad schuin naar links volgen.**

Rechts bloeit in het voorjaar de bosanemoon, een vrij algemene plant in loofbossen, kreupelhout, onder heggen en in grasland, waar bos geweest is. Ook staat hier salomonszegel, door de bijzondere bloeiwijze in de volksmond zeug-met-biggetjes genoemd. De plant is giftig en draagt blauwe, door vogels graag gegeten bessen. De naam dankt de plant aan de vorm van de littekens (ingedrukte kringen) die de bloeistengels achterlaten op de wortelstok.

### **Op de splitsing links aanhouden.**

Tegenover het bankje groeien langs een hoge slootkant mossen. Mossen zijn erg belangrijk voor het bos omdat ze vocht lange tijd kunnen vasthouden. Zelfs als het enige tijd niet geregend heeft, is de grond onder een plek mos nog vochtig.

### **Vóór het weiland rechts het pad ingaan.**

Het pad wordt geflankeerd door Amerikaanse eiken. Rechts over de sloot staat nog een rij zomereiken. In de greppel bevinden zich allerlei holletjes van verschillende soorten muizen. De gele bloemen die in juni en juli bloeien zijn gewoon havikskruid.

Verderop langs het weiland ligt links een kleine poel bij een grote zomereik. Deze plek is oorspronkelijk bedoeld als drinkplaats voor koeien, maar staat in de zomer meestal droog.

### **Bij een splitsing het pad rechts aanhouden. Op de volgende splitsing linksaf, het bruggetje over. Het pad buigt eerst naar rechts daarna naar links.**

### **Bij de verharde weg linksaf. Op de 3-sprong rechts aanhouden en terug naar het beginpunt van de wandeling.**